

BA TÔI – CHÚT TÌNH BÙI TH

*(Kính ớng nh ba, nhà th Ớt Trang Phạm Gia Tríp.
Con kính chúc quý th y cô tr ớng Bùi Th Xuân an Ớc, kh e m nh)*

Tri k cùng ta m t m trà

Quên đi ngày tháng Ớm phi pha

Nghe làn khói Ớo huy Ớn bay quy Ớn

N Ớng chút h Ớng ngào ng t tho Ớng qua

R Ới th h Ớn th m v Ớn n Ớo

Sau tìm ý m Ớng k t ngàn hoa

L Ới thêm đi Ớu thu Ớc ân tình n Ớa

Nhớ bạn tâm giao sống một nhà

Viết Trang (mà trà tri kỷ)

1. BÁC CHỖN TOÀN- THÂN PHỒ CỒ TỒN NỒ CỒ M QUỒ

Năm 1965, tôi thi đỗ vào trường Nguyễn Trung học Bùi Thị Xuân. Học sinh người Pháp nên tôi vào lớp đầu tiên 4 do cô Tôn Nữ Cẩm Quỳnh hướng dẫn.

Cô Cẩm Quỳnh, người con gái xinh đẹp thông minh nói như chuông. Khuôn mặt thanh tú thêm nước da ngăm đen, nét cá tính người lai nên đôi khi nhìn cô đẹp mà nể, quyên rũ người nhìn,

Giờ học vẽ cô giúp cho chúng tôi nhận hiểu biết căn bản về hội họa. Bài thực hành đầu tiên của lớp đầu tiên là lớp vẽ pha màu: học sinh vẽ một vòng tròn lớn, trên vòng tròn kẻ những tam giác để vẽ, ô tam giác như giao nhau để tô màu bằng couleur nước. Ba ô lớn để tô 3 màu chính xanh, đỏ, vàng. Hai màu chính pha với nhau ra màu phụ rồi tô vào ô nhỏ để gọi là...tỉ lệ pha vẽ cho được 24 màu chính và phụ của bạn.

Cô dạy kỹ thuật phun màu bằng bàn chải đánh răng; chúng tôi áp dụng làm thiệp Xuân. Kim Thoa, người bạn chí cốt, nheo mắt ngắm mẫu dài khuôn mặt tôi vẽ bằng bút chì đen sau học bài họa chân dung. Những bài làm chưa xong hay phải làm 2 tuần đầu để cô ký vào để tránh thay giấy mới hay những người khác làm, nói lên sự quy củ của nền giáo dục xưa.

Các lớp đầu tiên của học buổi chiều nên sau ăn cơm trưa, ba tôi đi Ty Thông Tin tìm những chỗ tôi và Thoa lên trường. Vài tháng sau, chỗ tôi quen trường lớp. Ba đưa mẹ tôi phong bì dày và dặn:

-Con xuống cõ xá giáo sõ đõ a cho bác Chõ n Toàn

Bác Chõ n Toàn tên thật là Tôn Thợ t Mõ u, thân phõ cô Cõ m Quõ và cô Thanh Trà. Chiõ c phong bì chõ a nhõ ng bài thõ mà 2 ngõ õi làm và hõ a võ i nhau. Ba tôi, nhà thõ Viõ t Trang, bõ y giõ còn trõ , bác Chõ n Toàn hõ n nhiõ u tuõ i nhõ ng cùng sõ thích yêu thõ . Tôi và Thoa men theo con đõ õng mòn cõ a ngõ n đõ i nhõ trõ õ c mõ t trõ õ ng, xuống khu cõ xá và mang võ õi thõ phúc đáp

Nhìn nhau trắng khuyõ t õi trắng tàn

Dài đõ c ngày đêm đõ thót thon

Bút ngõ c tri âm hòa sóng bõ c,

Lõ i vàng tri kõ tõ c lòng son

Nha thành thõ ng cõ nh tày hoa gõ m

Đã Lõ t thân tình đõ i nõ õ c non

Võ n tiõ ng Viõ t Trang cùng chung thõ y

Chõ n Toàn gõ n bó nghĩa keo sõ n

Chõ n Toàn Tôn Thợ t Mõ u

11/67

Năm 1973, bác Chø n Toàn mø t, ba tôi tiø c thøø ng

Câu thø bø n cũ tìm trong mø ng

Tiø ng ngø c ngøø i xø a biø t giø a đø i

Đø t nén tâm høø ng xin bá i vø ng

Theo niø m thøø ng tiø c lø châu rø i

Viø t Trang (khóc bø n)

16 . 5 âm lø ch Quý Sø u

BÁC NGÔ LA- CHÚ Cø A THø Y NGø HIø P

Năm 1950, ba mø vào Dalat” không có bà con thân” nhø n nhø ng ngøø i hø mø c xa nhø ãi Cáp tø n Hai Bà Trø ng, ôn Bø n cai trøø ng Trø n Hø ng Đø o làm ruø t thø t. Ba mø luôn trø n trø ng tình cø m cø a hàng xóm láng giø ng và nhø t là nhø ng ngøø i cùng quê høø ng nhø bác Ngô La.

Bác Ngô La vào Dalat rất lâu, bác làm công nhân ở Đa Hòa. (bây giờ vẫn còn ngôi đình Đa Hòa nằm trên đường Duy Tân) Nhớ lại bác thóc, bắp bắp, nước da trắng hồng. Ba xem bác như người thân nên đám cưới Mai Trang (1974), bác đứng mời đi đón nhà trai. Các con của bác như các anh Ngô Lân, Ngô Lộc... bên đường trang lứa với anh Việt.

Bác Ngô La có 2 khách sạn Vinh Quang 1 và 2. Khách sạn Vinh Quang 1 nằm trên đường Hàm Nghi cách con đường Sông Lô như, dài đường xuống đường Phan Đình Phùng. Mời đi uống nước, ba thường đi gia đình để chúc tết. Chúng tôi đứng bác đãi những món ăn xé Huế và đứng nhìn những phong cảnh lì xì màu đỏ.

Ba khóc tiễn bác về cõi hồng không

Như lá vàng rụng rơi về cõi

Xin ngày mai xanh lại trên cành

Như cát bụi trở thành cát bụi

Xin hình hài hoá thành lại sinh

Đốt nét hồng hồng thắm vĩnh biệt anh

Nghe niềm xao xuyến đường thiên thanh

Ngàn năm gọi nhĩ đĩ u lên núi

Anh gọi p ngàn năm gọi c mĩ ng lành

(Viết Trang- Đôi dòng hoài niệm)

Bác Ngô La là chú cĩ a thĩ y Ngô Hiĩ p đĩ y môn Lý Hóa. Thĩ y đĩ y giĩ i và nghiêm, không nĩ sinh nào dám cĩ i giĩ n trong giĩ hĩ c hay copy lúc kiĩ m tra vì thĩ y sĩ nhĩ n ra và cho đĩĩ m 0. Suĩ t nhĩ ng năm hĩ c vĩ i thĩ y, tĩ vĩ n nghĩ thĩ y không biĩ t mình là con cĩ a ba, bĩ n cĩ a chú thĩ y, bĩ i thĩ y xem tĩ nhĩ các bĩ n cùng lĩ p.

Năm 2018, các cĩ u hĩ c sinh Bùi Thị Xuân ở Sài Gòn hĩ p mĩ t đĩn cô Hĩĩ ng vĩ Viĩ t Nam. Buĩ i hĩ p mĩ t cĩ nhiĩ u thĩ y cô : Thĩ y Dũng, cô Hoa Mai; thĩ y Uyên, cô Bích; cô Thanh Tâm, thĩ y Hiĩ n, cô Luông... cĩ thĩ y Ngô Hiĩ p cùng hĩ n 40 hĩ c sinh cũ. Thĩ y chĩ y xe Honda đĩĩ n đĩ . Đáng thĩ y khĩ e, mái tóc bĩ c trĩ ng, khuôn mĩ t thanh thoát.

Buĩ i hàn huyền cĩ a thĩ y trò thĩ t thân thiĩ t. Gĩĩ n trĩ a, thĩ y vĩ sĩ m, tĩ và Kim Thoa tiĩ n chân xuĩ ng cĩ u thang. Nhìn thĩ y, tĩ bĩ ng nhĩ ba, buĩ c miĩ ng hĩ i:

-Thĩ y còn nhĩ con không.

Thĩ y gĩĩ t đĩ u:

-Thĩ y nhĩ chĩ . Con là Mai Hĩĩ ng. Con giĩĩ ng ba con lĩ m.

Ôi. Tĩ thĩ t không ngĩ , thĩ y nói tiĩ p :

-Con! Cho thầy gọi lại thăm ba con.

Tôi ngẫm nghĩ:

-Đồ! ba con mất đã 8 năm rồi thầy

Thầy gọi yên mất lúc:

-Hôm nào thầy về Dalat, sẽ ghé nhà thầy phở cho ba con.

Đồ! Chúng con cảm ơn thầy còn nhớ ba con, mất người thì buồn vắng niên.

CUỐN SÁCH ĐIÊN BIÊN PHỒN - THẦY HUỖNH VĂN UYÊN.

Sau năm 1975, tôi là giáo viên Tiểu học được đưa lên dạy kế môn Số Đưa cấp 2. Chẳng ngờ trình lúc này chúng ta thay đổi nên nhiệm vụ người dạy toán khi thầy mất học sinh ban B toán như tôi mà giờ dạy thành thỏ o như người học ban C; bởi trong tôi, niềm đam mê học số đưa đưa truy cập người giáo sư thì còn học trung học: thầy Huỳnh Văn Uyên.

Thầy Uyên tốt nghiệp Trường Đại học Sư Phạm Huế. Thầy có kiến thức rộng mẽnh mẽnh và nói lưu loát. Đang trình bày bài toán, thầy giảng bài và vẽ minh họa bài dạy số giảng dạy bằng 2 tay: một tay viết và tay kia vẽ cùng một lúc. Học sinh thán phục bởi chỉ thầy viết đẹp, vẽ lại chính xác. Tôi thích ngắm nhìn tay viết vẽ màu phấn và thỏm tay viết dạy vẽ các trình đánh giá ngoài xâm. Thích nhất thầy có thể thêm thỏt các câu chuyện ngoài sách giáo khoa. Tôi hiểu rõ trình đánh Điên Biên Phồn đôn thì ký hiệu p của Genève như số giảng dạy tình của thầy và mất cuốn sách mà ba tôi cất giữ.

Trong chiếc tủ gỗ âm trong tầng ngói ngôi nhà số 8 đường Trần Nhật Duật của chúng tôi có 1 ngăn nhỏ để cùng cũng nằm âm dưới sàn nhà là nơi ba tôi thường cất giữ những giấy tờ quan trọng. Chắc khi nào ba đi vắng, những đứa con nhỏ mới dám lên giường ra lấy lấy. Ngoài cuốn gia phả, giấy khai sanh...ba còn lưu giữ một cuốn sách có hình ảnh nhíp in màu của chi nhánh Địch Biên Phố năm 1954. Trước năm 1975, ở miền Nam, những tài liệu như vậy rất hiếm, hiếm hơn nữa khi đó được cất giữ ở miền Bắc cũng năm 1956-1957: các văn phòng còn rất trẻ cùng bộ chỉ huy người trong những chiếc lều vải, ngọn đuốc Him Lam của bay phốt pho, tầng De Castrie giắt tay đũa hàng...Tuy còn nhỏ, tôi cũng biết đó là tài liệu cấm nên ba mới đưa vào không để lộ với tờ sách gia đình. Thời gian sau tôi không thấy cuốn sách đó nữa nên nghĩ nó thất lạc trong lúc chuyển dời.

Nhân ngày nhà giáo 20.11.2018, các cậu học sinh Bùi Thị Xuân họp mặt cùng quý thầy cô. Thầy Uyên tâm sự:

-Trước năm 1975, ba con có cho thầy mượn một cuốn sách về chi nhánh Địch Biên Phố. Cuốn sách này do miền Bắc xuất bản. Không hiểu sao mà công an biết, tìm kiếm thu và tra hỏi thầy cuốn sách có gì đâu. Thầy nói: thầy được một người nào đó cho mượn mà không nhớ tên. Cũng may mà hỏi qua. Thầy chỉ sơ liên lạc với ba con. Ba con là người thầy kính trọng nhất.

Trong đám tang của ba, thầy tôi vắng và người thất lâu trước bài vè

TÔI MỘT NHẬT ĐEN TRƯỜNG-GIÁO SĨ TRÊN THỊ PHƯỜNG THU

Nhiệm vụ của Dalat biết và đã từng ngắm nhìn vẻ ngon ngọt của kem Việt Hoàng nằm trên đường Thành Thái và Lê Địch Hành. Quán kem rộng thoáng, người ta đó có thể ngắm nhìn hồ Xuân Hoàng. Thời tiết Dalat quanh năm in nh, thêm cái in nh của kem để mùi vị tạo cái thú riêng thu hút nhiều khách. Chủ nhân quán là cô Trần Văn Khúc, một trong những người sáng lập Hoàng Địch Việt Nam giúp thanh thiếu niên miền Nam tìm hiểu về thời sự sân để giúp ích, đóng góp vào đời sống công dân và đời sống văn nghệ khó khăn trên người góp phần trong cuộc sống. Có 2 người con gái cùng là giáo sư trường Bùi Thị Xuân: cô Trần Thị Phương Thu và cô Trần Thị Kim Phương.

Cô Trần Thị Phương Thu, giáo sư dạy môn Anh văn, sau là Hiệu trưởng của trường. Cô còn dạy trường liên quân Võ Bộ Quốc Gia Dalat nên có uy tín nhiên khi nói về những người bạn.

Năm lập đề tam chúng tôi mới học Anh văn, tuy mới tuôn chảy có 2 giờ nhưng không học sinh nào dám lo là bài cô rất khó. Ngày đó tôi nghĩ m ra rằng chúng tôi sẽ cô học các thầy cô khác. Học sinh chăm chỉ học tiếng, văn phạm nên kiến thức môn tiếng Anh giúp nhiều trong cuộc sống cho đến hôm nay.

Đều giờ có chừng 10 phút để dò bài, học sinh đứng trình bày bài đến nhìn xuống các bạn. Với tính nghiêm chỉnh, tôi chọn Kim Thoa lên bảng, làm đề trò tha học nheo mắt, méo miệng chực bạn cười. Thoa không dám nhìn tôi, trình bày xong về tôi chọn giờ thì nào cũng néo

tay tôi trở thù. Trò chơi trình bày con này trình dài suốt thời gian đi học và chúng tôi ngây thơ tin rằng giáo sư nghĩ cách nh đó không biết

Sau năm 75, chúng tôi không gặp tôi cô, mới tôi đi ngang căn nhà có khung cửa màu xanh lá trên đường Trần Bình Trọng, tôi nhớ những ngày tôi cùng Kim Thoa tìm nhà chúc tết cô; nhớ chiếc xe volfagen màu xanh ngọc như ngọc; nhớ về giáo sư duyên dáng những ngày mới.

Khi ba mất, trong những sách vở cũ, tôi tìm gặp một tấm ảnh đen trắng chụp cô, ba và vài người trong một buổi tiệc. Cô đứng dằng trong chiếc áo dài, nở cười rạng rỡ, ánh mắt sáng thông minh. Hình như mới vài năm trước đây cô trở về quê sống. Cô là một cô gái trẻ thanh xuân có một cuộc đời trẻ trung, sống đẹp mà đám học sinh chúng tôi không biết đến.

Bảng đứng tôi nhớ tôi biết học ngày xưa và ngược lại: không phải cô giáo của tôi không biết học trò đang làm trò học đâu đây. Cô biết và giỏi về không thầy để cho học trò mình để căng thẳng, thi đua trong giờ học và buổi họp mặt nhìn khuôn mặt ngây ngô ngây của chúng ta qua mặt mình. Ôi cô giáo của tôi! Nhớ tình yêu mà thầy ba học trò mà cô tôi là thầy của học trò

Phạm Mai Hoàng

18.2.2019

*Ghi chú: Con xin phép được xưng hô với các vị tiên bối như thế vì ba con còn trẻ tuổi. Ba con là Chi hội trưởng hội Phạm huynh học sinh Bùi Thị Xuân gần 20 năm nên thân thiện với vị vị họu họ t giáo sư trong trường, Con chỉ xin ghi lại vài vắn qua nhàn nhàn câu chuyện ba kể.

